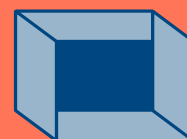

Postoje lidí vůči tzv. normalizaci

Jaké morální problémy přinesl lidem režim tzv. normalizace?

Co budeme sledovat

V této kapitole se budeme zabývat postojem lidí k tzv. normalizaci, tedy vládě KSČ v Československu v letech 1969–1989.

Co je naším cílem

Prozkoumáme několik situací, v nichž se lidé museli rozhodnout, zda dají přednost morálním zásadám nebo pracovní kariéře či jiným výhodám.

•

Seznámíme se s pojmem disent a zamyslíme se, jaký vztah měli „obyčejní“ lidé k disidentům.

Jméno a příjmení:

Co se může hodit 1

Normalizace

S lovem „normalizace“ se označoval proces upevnění kontroly KSČ nad společností v letech 1969–1971. Pojem vycházel z představy, že předchozí období pražského jara bylo „nenormální dobou“ a že

obnovení kontroly je návratem k „normálním“ poměrům. Dnes jej používáme v uvozovkách („normalizace“) nebo uvádíme tzv. (takzvaná) normalizace.

Evokační zdroj

Karikatura „Jak je tomu u lidí“

Tuto karikaturu zveřejnil ve své knize vtipů karikaturista Vladimír Jiránek (1938–2012) v roce 1983. V té době byl u moci už 14 let Gustáv Husák, který zavedl tzv. normalizaci. KSČ kontrolovala politiku, kulturu i ekonomiku. Režim nabízel sociální jistoty, vyžadoval za to ale poslušnost. Lidé, kteří neodvolali své postoje z doby pražského jara v roce 1968, byli existenčně postiženi a v řadě případů i vězněni.

Co si podle vás Jiránekovi čtenáři mohli o této karikatuře myslet? Co si o ní můžeme myslet dnes?

Zdroj: Deník Práce (1983)

Co se může hodit 2

Disent

V dubnu 1969 nastoupil do čela KSČ Gustáv Husák, který dal všem najevo, že se s těmi, kdo nesouhlasí s jeho politikou, mazlit nebude.

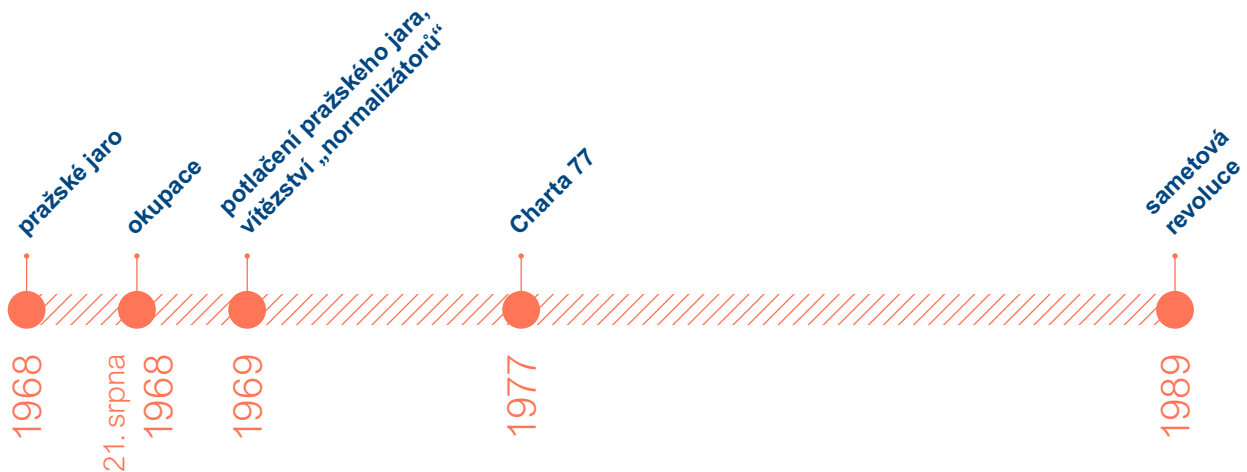
Strana a vláda to ale viděla jinak a tyto lidi pronásledovala.

Díky tomuto pronásledování se tak potkávali lidé, kteří k sobě jinak měli dost daleko.

Zdroj: Václav Hromada (2022)

Časová osa

Zkoumejte pouze jednu variantu a vypracujte úkoly, které jsou u zdrojů vaší varianty.

Varianta 1

Tato dvojice ukázek se zaměřuje na dilema, kterým čelí lidé ve vztahu ke komunistické straně.

Zdroj

1

Důvody ke vstupu do KSČ

Zdivočelá země III (1:35 min.)

Scéna je zasazena do podzimu 1969. Otec s matkou přijeli na návštěvu za synem a jeho manželkou. Scéna je z televizního seriálu a je to fikce, ale odpovídá situacím, které tehdy lidé zažívali.

Zdroj: *Zdivočelá země III*, režie: Hynek Bočan (2007)

Zdroj

2

Vstup do strany

Diktatura svědomí (1:07 min.)

Úryvek z dobového televizního dokumentu o jedné dělnické rodině. Zatímco otec se považuje za přesvědčeného komunistu, syn vstup do KSČ odmítá.

Zdroj: *Diktatura svědomí*, režie: Vítězslav Bojanovský (1987)

Kdo jsou „oni“?

Jak se liší názory mladých mužů od názorů jejich otců?

Vyměňte si zkušenosti. Představte spolužákům ukázky, které jste zkoumali. Pak si poslechněte jejich prezentaci a poznamenejte si jejich postřehy. Poznamenejte si jednu myšlenku, která vás zaujala.

Zkoumejte pouze jednu variantu a vypracujte úkoly, které jsou u zdrojů vaší varianty.

Varianta 2

Tato dvojice ukázek se zaměřuje na dilema, kterým čelí lidé ve vztahu k disentu.

Zdroj

3

Dilema konformity *České století – Je to jen rock'n'roll* (3:32 min.)

Rozhovor Václava Havla s anonymním přítelem je zasazen do podzimu 1976, do doby, kdy Václav Havel uvažoval o tom, že vystoupí proti komunistickému režimu. Za pár měsíců poté vznikla Charta 77. Scéna je z hraného televizního seriálu, ale zachycuje situace, které tehdy lidé skutečně prožívali.

Zdroj: *České století – Je to jen rock'n'roll* (1976),
režie: Robert Sedláček (2013)

Zdroj

4

Disident *Báječná léta pod psa* (2:00 min.)

Hraný film zachycuje osudy rodiny Vítkových. Z obavy před postihem za to, že se otec angažoval v pražském jaru, odešli Vítkovi z Prahy do městečka Sázava. I když se snaží na sebe neupozorňovat, čas od času jsou vystaveni určitým problémům.

Zdroj: *Báječná léta pod psa*, režie: Petr Nikolaev (1997)

Kdo jsou „oni“?

Jak vysvětluje spisovatel X. Y. cíle normalizačního režimu?

Čeho se bojí Vítkovi?

Vyměňte si zkušenosti. Představte spolužákům ukádky, které jste zkoumali. Pak si poslechněte jejich prezentaci a poznamenejte si jejich postřehy. Poznamenejte si jednu myšlenku, která vás zaujala.

Badatelská otázka

Jaké morální problémy přinesl lidem režim tzv. normalizace?

Prohlédněte si znovu Jiráňkovu karikaturu. Změnil se nějak váš pohled na to, co může vyjadřovat a jak ji mohli tehdejší čtenáři hodnotit? Zkuste doplnit myšlenkovou mapu, která zachycuje morální problémy, jež přinesl lidem normalizační režim.

